

Verslag studiedag Brede School 16 oktober 2009 Sessie 3: De betekenis van Brede School voor diverse sectoren

Moderator: Gil Renders

Panelleden:

- Luc Van den Bogaerde, Stafmedewerker onderwijs Samenlevingsopbouw Vlaanderen
- Ilse Verbeke, Vlaamse Gemeenschapscommissie, initiatieven buitenschoolse opvang en lokaal overleg
- Johan Boucneau, Stafmedewerker onderwijs en educatie van de stad Genk
- Bert Pieters, Stafmedewerker Vlaams jeugdbeleid en onderzoek bij Steunpunt Jeugd
- Marijke Verdoodt, Beleidsmedewerker Departement CJSM, team participatie
- David Nassen, Directeur ISB, Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw

Aantal deelnemers aanwezig in de sessie: 43 deelnemers

Verslag: Lia Blaton

1. Introductie door Gil Renders

- 6 panelleden, vertegenwoordigers van verschillende sectoren
- uitgangspunt debat: vaststelling dat verschillende sectoren in de praktijk van Brede School (BS) ongelijkmatig vertegenwoordigd zijn
 - o Uit bevraging van proefprojecten blijkt dat onderwijs en welzijn sterk vertegenwoordigd zijn.
 - o Doel debat: zicht krijgen op verwachtingen verschillende sectoren in verband met Brede School:
 - Wat motiveert verschillende sectoren?
 - Wat is nodig om eigen doelstellingen te koppelen aan die van BS?
- Voorstelling van de panelleden

2. Panelleden aan het woord

Het woord aan de panelleden aan de hand van volgende vraag: "Welke rol zien ze weggelegd voor hun sector binnen het verhaal van de Brede School?"

- **David Nassen, directeur ISB, Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw**
 - o Doelstelling van sportbeleid is om alle inwoners, en zeker de kinderen te laten bewegen. Het gaat niet enkel over sport in de sportclub, maar over een variatie aan sportvormen.
 - o Sport heeft verschillende expertises die ze kunnen delen.
 - o coördinerende rol: sportbeleid & sportlandschap in de gemeente
- **Marijke Verdoodt, beleidsmedewerker Departement CJSM, team participatie**
 - o Brede leer- en leefomgeving: omgaan met alles wat kinderen en jongeren omringd. Dat gaat van erfgoed, kunst, media tot het brede sociaal-culturele gebeuren. De culturele sector is breed: verschillende mogelijkheden: erfgoed, heemkundige kring, bibliotheek ...
 - o De culturele sector is een rijke omgeving, maar ook een aanbieder van een rijk aanbod. Niet alleen voor kinderen en jongeren, maar ook voor ouders en leerkrachten.
 - o De creativiteit die in mensen schuilt exploreren. → Breed leren staat centraal.
- **Bert Pieters, Stafmedewerker Vlaams jeugdbeleid en onderzoek bij Steunpunt Jeugd**

- Jeugdwerkorganisaties: zijn aanbieder van activiteiten. Spel & plezier = core-business van jeugd.
- Jeugdwerk is expert in ander leren, meer niet-formeel leren, andere methodieken, als het gaat over breed leren heeft jeugdwerk interessante insteek.
- Denken vanuit kinderen en jongeren zelf! Dit wordt bij jeugdwerk meer gedaan dan in andere sectoren.
- Jeugdwerk kan ook leren van andere organisaties, heel wat jeugdorganisaties werken met middenklasse, op school ruimer publiek dat bereikt wordt, lerende rol is interessant (omgaan met verschillen etc.)
- **Johan Boucneau, Stafmedewerker onderwijs en educatie van de stad Genk**
 - Belangrijk om te kijken vanuit het lokale bestuur, maar ook vanuit onderwijs.
 - Als coördinator is het belangrijk stedelijke diensten te betrekken bij de Brede School en te werken aan een gemeenschappelijke visie en coördinatie.
 - Scholen zijn zekere draaischijf, educatieve draaischijf ontmoetingsplek voor ouders kinderen en organisaties. De school heeft al een zekere status (t.a.v. ouders). Het is interessant om te kijken hoe dat kan ingezet worden voor andere organisaties rond de school.
 - Het is belangrijk om de middelen die er zijn efficiënt in te zetten.
- **Ilse Verbeke, Vlaamse Gemeenschapscommissie, initiatieven buitenschoolse opvang en lokaal overleg**
 - VGC, welzijn onderwijs & cultuur, neemt in Brussel een regie-rol op voor kinderopvang.
 - In Brussel is er al heel wat ervaring met kinderopvang en buitenschoolse opvang. Sinds 2003 loopt er een project over het openbreken van grenzen van buitenschoolse opvang. Daarin staat het uitwerken van een nest- en webfunctie centraal. In Brussel werd vastgesteld dat in de buitenschoolse opvang de link met de buurt verloren ging. Daarom werd het web-idee toegevoegd: naast opvang ook zorgen voor activiteiten (vrije tijd) in de buurt, zodat de buurt optimaal toegankelijk wordt voor alle kinderen.
- **Luc Van den Bogaerde, Stafmedewerker onderwijs Samenlevingsopbouw Vlaanderen**
 - Als samenlevingsopbouw/schoolopbouwwerk deel uitmaken van Brede School is geen doel op zich. Het is vooral belangrijk dat te doen als professional uit de welzijnssector. Ze zijn sterk in het doen van omgevingsanalyse (buurt en wijk), dit is een startpunt om mee aan de slag te gaan om kwetsbare mensen te versterken. Daarnaast is het ook belangrijk ingebed te zijn in buurten: samenlevingsopbouw is sterk aanwezig in de buurten. Ze houden zich reeds lang bezig met het versterken van het sociaal weefsel. Ook in het ondersteunen van participatieprocessen hebben ze heel wat ervaring.
 - Als ondersteuningsinstituut willen ze Brede School ook meer fijnstellen en meer putten uit ervaringen uit het buitenland (Community Schools, VS & Extended Schools, UK). De maatschappij is gewijzigd, er zijn heel wat uitdagingen voor de school en leerkrachten: zij moeten ondersteund worden.

3. Debat

3.1. Sectoren zijn ongelijkmatig verdeeld in de Brede School. Onderwijs en welzijn nemen een grote rol op (buurtwerk, schoolopbouwwerk), maar andere zijn minder vertegenwoordigd.

- **Johan Boucneau:** Dit is historisch te verklaren. Brede School heeft voortgebouwd op wat er al was, die sectoren waren traditioneel al meer met onderwijs verbonden. Anderzijds zijn een aantal bredeschoolprojecten opgestart door aantal mensen die rond tafel zaten. Zo komt het dat ook heel wat dingen blijven liggen. Het is interessant om procesmatig te werken en zo veel meer sectoren te betrekken. Momenteel werkt men nogal aanbodgericht, en het zou interessanter zijn om met verschillende partners samen te denken.
- **Ilse Verbeke:** Kinderopvang is de laatste jaren sterk in ontwikkeling. Vroeger had het eerder een economische functie (kinderen opvangen tijdens werkuren van ouders), maar het krijgt meer en meer een sociale en pedagogische functie. De sociale functie gaat over toegankelijkheid (ook voor gezinnen met laaggeschoolde ouders, of geen inkomen, ...). Kinderopvang is ook een extra mogelijkheid om ouders en kinderen te laten participeren. Kinderopvang heeft wel om verder te werken een kader nodig, een minder strikte regelgeving (cijfers & infrastructuur), meer aandacht voor ondersteuning en personeel.
 - o Reactie van de zaal: kinderopvang wordt gezien als meerwaarde, maar toch blijft er een grote doelgroep die gemist wordt, vaak de meest kwetsbare groep gaat niet naar de kinderopvang.
 - o Ilse Verbeke reageerde: er is al een regelgeving: 20% van de plaatsen moeten prioritair gaan naar doelgroepen (alleenstaande ouders, laaggeschoolde ouder, laag inkomen, ...). Maar in realiteit is dat nog niet te zien.
 - o Reactie van de zaal: Nederland vertrekt sterk van buitenschoolse opvang, daar zit die meer ingebed in de school, hier in Vlaanderen is het vaak echt buiten de school.

3.2. Vertrekpunt voor samenwerken binnen een Brede School

Vervolgens ontwikkelde zich een discussie over het vertrekpunt van de Brede School.

- **Luc Van den Bogaerde:** We moeten niet vertrekken van 'hoe kunnen we meer mensen laten meedansen in de BS? De zaak moet omgedraaid worden: leerkrachten en teams worden geconfronteerd met vanalles, zij staan in de frontlinie. Als kinderopvang iets kan doen, moet kinderopvang aangesproken worden. Maar in een andere omgeving is er misschien een andere partner belangrijk. Samenwerking is geen doel op zich, er moet goed nagedacht worden: waarom is de samenwerking nodig. De school kan heel erg empowerend werken voor kinderen, en dat is belangrijk.
- **Bert Pieters:** Vanuit jeugd kijken we niet vanuit leerkrachten (wat hebben zij nodig) maar vanuit kinderen en jongeren: wat hebben zij nodig, en hoe kan dat versterkt worden. Vaak wordt vanuit de school gesteld: dit doen we, doe mee. Jeugdwerk wil niet geïnstrumentaliseerd worden door de school. Het is wel belangrijk dat er een meerwaarde is voor iedereen én niet enkel school en leerkrachten. Jeugdwerkers hebben een probleem met die (enge) invalshoek.

3.3. Verschillende sectoren & Brede School

- **Gil Renders:** wat is nodig voor betere afstemming met jeugdwerk?
 - o **Bert Pieters:** Jeugdwerk is ook vaak vrijwilligerswerk, waar soms nogal wordt op neergekeken. Ook is het werken met een vrijwilligersorganisatie niet altijd eenvoudig (denk maar aan vergaderen tijdens werkuren, etc.)

- **Johan Boucneau:** Het is nodig om op bepaalde momenten rekening te houden met elkaars eigenheid en ook af te stemmen. Jeugdwerk heeft ook een identiteit en een meerwaarde. Door het proces leert onderwijs ervaren wat ze eraan heeft. Misschien moet jeugdwerk misschien meer zijn sérieux bewijzen, maar er is ook nog een luik betaald jeugdwerk. Het is belangrijk dat ze zich ook sterk positioneren en bewijzen vanuit het idee van het werken aan brede ontwikkelingskansen van kinderen: creatieve ontwikkeling, etc. zit daar ook in.
- **Gil Renders:** wat is nodig voor betere afstemming met **sport**?
 - **David Nassen:** Als we kijken naar sportdiensten en naar wat ze samen realiseren met scholen (sportacademie, lessenreeksen, sportacties, ...): er is al een hele grote basis waar dingen gebeuren. Wat gebeurt er niet: het bredere concept is nog niet bekend bij sportdiensten. Ze staan er wel voor open. Sinds twee jaar moeten de gemeenten een sportbeleidsplan schrijven en doelstellingen formuleren. Niet aanbodgericht maar ook nadenken over wat bieden we aan en wat willen we bereiken! Sportdiensten kunnen zo dus beter bekend raken met Brede School en beter zien wat zij kunnen betekenen. Daarnaast ook nood aan mensen, lesgevers, samenwerking met LO-leerkrachten, ... Momenteel gebeurt dat nog niet in die mate door gebrek aan coördinatie en wettelijke bepalingen. Wij hebben aandacht voor alles wat met bewegen te maken heeft dus niet enkel de sportclubs, maar ook alle andere organisaties. Brede School is daarom waardevol.
- **Gil Renders:** wat is nodig voor betere afstemming voor **cultuur**?
 - **Marijke Verdoodt:** Het heeft te maken met de projecten, de lokale context waarin de Brede School is opgericht. Het heeft ook te maken met de sector zelf. De sector is vaak erg aanbodgericht bezig. Toch is er ook aandacht aan participatie en het wijzigen van een mentaliteit. Er moet nagegaan worden wat de sector te bieden heeft en op welke manier ze als partner in het verhaal past. Cultuureducatieve organisaties zijn al vertrouwd met het verhaal.

3.4. Vragen/bedenkingen/opmerkingen vanuit de zaal

- **Bereiken van kansarme groepen**

Mevrouw in de zaal: verschillende partners willen deelnemen, maar ik blijf op mijn honger zitten: hoe wordt vanuit kansarme kind of ouders die niet kunnen participeren en niet op de hoogte zijn, welke initiatieven worden genomen opdat die groep mensen kan participeren, daar hoor ik niks van, wat doet men, wat is er gaande?

 - **Johan Boucneau:** de Brede School in Genk: vanuit CKO probeert men na te gaan hoe men kan tegemoet komen aan de sociale functie; wat kan iedereen voor elkaar betekenen.
- **Muzische vorming**

Andere mevrouw in de zaal (Hogeschool): Muzische vorming: er werd (vanuit OVSG?) vastgesteld dat als er via projectwerking muzische vorming in scholen geïntroduceerd wordt, dat veel effect heeft. Leerkrachten die er ook in opgeleid worden om contacten te leggen in de buurt en in te spelen op het geheel. Leerkrachten die opgeleid zijn (muzische vorming, kunst, etc.) zijn ook bekwaam om dat te doen (meer dan gewone leerkrachten). Het is belangrijk om zo bruggen te bouwen, de Brede School maakt ook dat we kunnen kijken hoe we bruggen bouwen en projecten zijn een interessante ingang.

Communicatie is zeer belangrijk. Als leerkrachten weten wat er is, kunnen ze gemakkelijker beroep doen of ermee gaan aan tafel zetten. Nu wordt er vaak een concept ontwikkeld zonder de partners te kennen. Kinderen komen ook zo veel meer te weten van wat er allemaal kan.

- Vorming van leerkrachten

- **Mevrouw in de zaal:** kunstvak is een nieuw vak binnen verschillende opleidingen.
- **Medewerker Departement Onderwijs - Deeltijds Kunstonderwijs:** Beleidsvoorbereiding kunstonderwijs, gaat ook over samenwerking tussen school en cultuur. Het is een go-between en geeft eigenlijk ook vorming van leerkrachten. Om samen te werken met kunsteducatieve organisaties en actoren is het belangrijk dat leerkrachten zelf goed noden kunnen detecteren zodat organisaties die met projecten in de school binnenkomen structureel verankerd worden in de school.
- **Marijke Verdoodt:** Samenwerking tussen cultuur en onderwijs is nodig. Er zijn al wel initiatieven. Zo is er de jaarlijkse dag van de cultuureducatie. Cultuureducatieve medewerkers en leerkrachten netwerken daar samen, krijgen good practices aangeboden en theoretisch kader. Daarnaast zijn er nog andere initiatieven van de Canon-cultuurcel (onderwijs). En nog andere dagen etc.
- **Opmerking uit de zaal:** Een opleidingsdag schiet te kort, het gaat vaak over lokale contexten, Brede School in een wijk, in een gemeente.
- **Marijke Verdoodt:** dan hebben steunpunten en andere intermediaire actoren ook een belangrijke rol om de spelers voor te bereiden en te begeleiden.
- **Luc Van den Bogaerde:** Het is belangrijk niet leerkrachten zwaar te scholen, maar het machientje en de constructie van BS zo op te zetten dat alle actoren daarin hun plaats krijgen. Niet leerkrachten bijscholen, maar goed kijken: hoe plaatsen we de school in de wijk, en verschillende oplossingsmodellen zijn nodig. Belangrijk is professionele begeleiding, zoals coördinatoren, het inbrengen van partners en kennis en dynamiek aanboren.
- **Johan Boucneau:** Het is een valkuil om meer tijd en meer tijd aan vorming te besteden. Zo werkt het niet. Het is belangrijk om te leren van elkaar: lokale projecten op de werkvloer, coproducties, zo inzichten delen in plaats van extra tijd te zoeken om die dingen te doen. Delen van uitwisselingen en samenwerken is belangrijker dan vorming. Delen en leren in informele contexten is ook waardevol.

- Vertrekken van sterktes van elke partner

- **David Nassen:** De sportsector heeft zijn sterkte. Wij zijn vragende partij om meer samen te werken (o.a. sportinfrastructuur van scholen opentellen, etc.). We moeten met andere actoren samenwerken, maar het is niet de bedoeling dat wij alles zelf doen.
- **Marijke Verdoodt:** Het is belangrijk te vertrekken van ieder zijn sterkte. Dit van iedere sector. Belangrijk te weten wie sterk is in wat en zo vertrekken. Zo kan je gemakkelijker aansluiten bij een levensechte context. Voor kinderen en jongeren is dat belangrijk.

- Brede School is een mentaliteitswijziging

- **Meneer uit de zaal:** Het is belangrijk om goed na te denken en niet zomaar in een Brede School in te stappen en gewoon te kijken of het in eigen visie past. Brede school is een wijziging van mentaliteit. Het gaat niet enkel over dingen die vroeger al gedaan werden (naar

toneel gaan, sporten, ...). Het gaat werkelijk over een mentaliteitswijziging over buitenschools en binnenschools leren en het verband ertussen. Er moet aandacht aan besteed worden dat iedereen toegang heeft, en niet enkel opgeleide tweeverdieners.

- **Ilse Verbeke:** Lokale context is belangrijk, mentaliteitswijziging ja, maar iedereen moet naar omgeving kijken en van daaruit vertrekken. Soms wordt te weinig vanuit dagdagelijkse vertrokken. Er moet inderdaad ook naar alle kinderen en ouders gekeken worden en niet vanuit een problematiserende visie, maar voor iedereen in een bepaalde context. Er moet vanuit perspectief van kind & ouder gekeken worden en niet vanuit het perspectief van de aanbieder.

- Afsluitende opmerking

- **Johan Boucneau:** It takes a whole village to raise a child. Daarom is het nu meer dan belangrijk om te kijken naar wat we allemaal samen kunnen, vanuit verschillende invalshoeken. Niet enkel kijken naar de gaten in de pedagogische structuur en dat dan weer willen invullen, maar eerder kijken naar wat is er en hoe kunnen we daarmee verder (door out of the box te denken of buiten de lijntjes te kleuren). Efficiënt werken wil ook zeggen dat ook netten netoverschrijdend moeten leren denken. Vaak merk je dat dat toch nog speelt. Het is een zoekproces (territoria & positie), maar iedereen moet kijken in termen van het gezamenlijke doel (niet in termen van concurrentie). Het is belangrijk de weinige middelen voor kinderen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

4. Samenvattend

- Kijken vanuit wat kinderen & jongeren nodig hebben is belangrijk. Vanuit sectoren, die vaak aanbodgericht werken, is het belangrijk om niet te zeer vanuit het (bestaande) aanbod te kijken.
- De context van elke Brede School is belangrijk. Er moet gewerkt worden met de concrete noden van elke Brede School, er moet gewerkt worden met de buurt, het aanbod, etc.
- Elke sector heeft zijn sterktes, deze moeten ingezet worden. Sterktes juist van samenwerken. Ieder heeft zijn eigen rol die ingezet kan worden.
- Leren van elkaar, leren met elkaar: verschillende partners samen op het terrein kunnen heel wat van elkaar leren. Dat kan ook op het terrein gebeuren en hoeft niet enkel in vormingen.
- Niet: extra dingen opzetten/verzinnen, wel wat er is zo efficiënt mogelijk inzetten.
- Ondersteuning bij uitbouw van Brede Scholen is belangrijk (conceptueel).

Slot

Dank aan de panelleden, de moderator & het actieve publiek.